

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 21. НОВЕМБРА 1887.

* ГОДИНА XII. *

ПОЗОРИШТЕ

* БРОЈ 28. *

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свакда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Ној Сад 40, а на страну 60 новч. месечни. —

ПРИЈАТЕЉСКИ ДУГ.

(УЛОМАК ИЗ „НЕКОЛИКИХ ПОТЕЗА“.)

„Благословени су они, који у свом веку ником нинита на жао не учинице, и који после своје смрти чак и оне веселе, које некад само познаваху. И хисторија ћути о онима, који друге веселице, а записује имена оних, због којих хиљаде милијуна других сузе лише. Мирисни зефир долази и одлази без икаква трага; бесна бура оставља за собом дуготрајне трагове пустони.“

Петеви.

Не кори ме, млађани друже и јадни пријатељу мој, не кори ме укором великим, дугом неодуженим. Не карај ме, мили покојниче мој, не карај ме каром заборава према дичном ти пријатељству и пријатељској сени твојој. Та живот нам је тако пун, тако испреплетан ситним зачкољицама и празним беспослицама, да нам остаје врло мало времена за озбиљно пословање и врло мало простора, да бисмо срцу могли дати маха. Али те не заборавих, тако ми драгих костију твојих, не заборавих те нигда, ни у бурним часовима радости, ни у мучним и тешким часовима злих искушења.

Зарекох ти се мртву на задњем растанку, над отвореном раком, да ће ми твоја светла усомена преживети ово мало чемерна живота, и да задњи час његов пеће бити задњи час сећања мог.

И завет бејаше срдачан и свет.

И реч није само реч.

И, ево, где се истрох из чељусти вратоломне свакидашњости и свакидашње вртоглавице, да се крадимице спустим у вечни станак твој, да те по дугу растанку загрлим, заборављени паћениче мој, и да ти целивам суху белу лубању, ту малену трошну палачу, у којој негда бора-

вљаше ти, царујући са тога сјајног престоља моћног духа свог.

Поздрављам те у мирном дому твом, увређени душе и напуштена српто моја! Поздрављам те, рано отргнути и нечовечно прогажени цвете из маленога расада младе уметности српске! Мир нека је драг шепелу твом, а рајско насеље и блађанство српској души твојој, од селе до истека времена и вечности.

* * *
Нешколовано ђаче, непослушан син, одјело шегрче, лакоумно дете — велики човек, необичан таленат, племенита душа, пошено и слено одано срце: то је био он. Она му прва половина бејаше самокалај случајности, а ова друга прави цвет, дело чисте природе, прави и бесмртни део његов.

Смрти се прохтело да му још за ране младоти ускрати материнску негу и очинско стање. Случај га бацјо у немарне руке несвесних рођака, а зао га удес погнао из стог у стопу до задњег му корака. Окоред практичност хтеде од ђенијалног теста, умеси преипреденог ћифту; да сломије јоно, што се не ломи; да спута необуздан дух, који смело пробија и не-пробојно преоне и мушки срђа напред, па ма сеја првом кораку сатр'о у мливо.

И око се борио. Борио се озбиљно, као зрео јавек, одважно, као неустрашив јунак; бојо се и прокрио пут преко међе у ној крајеве, у живот нов. Избио је на површину као затајано благо саможивог тврдце, коме не би намеђено да

угине у помрчиши. Дошао је на чистину део целијат, да се сав посвети узвишеном позиву свом, да се венча с' њим, и да му за уздарје принесе оно мало века, што му је усуд досудио.

Хај, али који је тај сретник, којега је до сада цео свет потпуно схватио?... Та људи се баш за то не разуму, што знају да говоре.

Непонтиено сленило вајних му рођака осудило га онога истог часа, кад је ступио од природе му намењеном стазом, јер мишљаху да је скренуо, јер га не разумеше, јер не бејаше лист горе њихове.

„Фантаста“ — „пустолов“ — „неваљалац“ — „блудни син!“ звоњаше за њим, као дину. живи огањ проигране савести, као про-

клетство, као манитојет, као бес. Одrekоше га се, као што се потомци Израиљеви одrekоше богочовека баш у оном часу, кад је био ијаближе Богу, оцу свом. Одrekоше га се, и поробише га, и поделише међу се очевину његову, као грабљиви најчијици пилатови свету одежду Исусову. И оставише га на улици сама саморана, гла и боса, слаба и неискусна, поругана и осрамоћена; отурише га, као изношенну тралу, као сваку неупотребљиву ствар.

Тако сам га затекао, тако познао.

Први пут сам га видео, кад је први пут ступио на позорницу.

Тад је трајао истом седамнаесту го-

(Наставиће се.)

ЛИСТИЈА.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Циганин, позоришна игра у 3 чина с левањем, написао Е. Сиглигетија, посрбию Јусин М. Шимић, за позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Милчинског.)

Од како се почeo „Циганин“ приказивати у нашем народном позоришту, није прошле још ни једна сезона овде а да недељна публикa није гледала ову позоришну игру.

Сиглигети је написао онако мађарско „Циганина“, ал' га је Шимић вешто посрбисао скоро имамо посла са нашим „Циганином“, ато се врло радо и гледа у позоришту. Ове пангодине није било толико публике као иначе, ашта је не томе разлога не знамо, ако није то, шта је не-престано даје, те је већ и сувише познат у Новом Саду. Међу тим „Циганина“ представљају друге дружине позоришне, које путују од места до места а не зову се „народне“ него су пиватие. „Циганин“ је у оште данас врло поизт у нашем народу и многи су га већ гледај на позорници и то јако радо.

Што је тако „Циганин“ лепо ћимљен и овде у Новом Саду и свуда на страни, имаде великих заслуга дружина нашег нар. позоришта, која га волно приказује, а ту је оет од највеће заслуге г. Лукић (Живко Циганин), који је представљао циганина толико пут и увек на потпуно задовољство гледалаца. Као што је други пут, тако је и овом приликом ојавдао миње ње свију, који га гледају, да је Циганин у пу-

ном смислу — на даскама. Живост и окретност г. Лукића као старог циганина одударала је јако од природе циганске у његове кћери Ружице (гђе Вујићке), а читава игра изгубила је много и у Ђорђу, г. Васиљевићу. Гђа Вујићка била је и сувише помодна циганка како оделом својим тако и понашањем; јесте, она је доста уздисала за драганом својим, али то није нешто било од срца, више нам је изгледало онако по роману каквом; животи циганске још је мање било у ње. Г. Васиљевић био је слаб Ђорђе у глумљењу а у певању — — —. Што се тиче певања и Ружица је страдала. Ракила (гђа Добриновићка) надмашила је свога мужа а нежењеног старкељу још и више; но овај се кретао некако стереотипно. Сцена на бунару није ове године изведена живо и бурно, па је и у томе приказ глуме доста изгубио.

Кад не бисмо имали на уму, да је почетак ове сезоне у Новом Саду скопчан са неприликом, могли бисмо реки, да је „Циганин“ пошао к'о рак, ал' знајући за све неприлике будимо задовољни.

(Адријена Ленуверрова, драма у 5 чинова, написали Скриб и Легуве, превео К. П. Х.)

Из велике фабрике позоришних дела, у којој су под Скрибом, као вођом, радили многи француски писци изашла је и горња драма године 1849.

Скриб је имао праву радионицу, у којој су написана многа дела, рачунају их на 350. Све

глуме готово одликују се тиме, што су венито и нивенита чини. Укус! Жао нам је што на овом удешене и изведене, а особито се истиче природан замлет, премда баш нису високог полета: у Андријени гледамо пуну три сата замршај за замршајем, но све се ређа природним током. Карактер је само у Андријене, која љуби Мориса, грофа Саксонског и онда у Мишонета, или би могли бити чистији: Андријена са освете а Мишоне са његових десет хиљада ливара. Остале особе одбијају нас својим нејасним карактерима.

Драму ову примила је наша публика први пут и доцније радо, но овог пута није тако било, јер и саме претилаћене клуне биле су празније него иначе, а остатак потпуно празан.

Слаба посета није збунила наше глумце ни мало. Они су с вољом почели, с вољом наставили, па с вољом и свршили драму Адријену Лекуврерову.

Истакле се две особе у приказу: једно је гђа Вујићка као Адријена а друго г. Лукић као редитељ Мишоне.

За глумицу никад благодарије улоге од Адријене, ако је добро изведе. Адријена је скуп многих и различитих момената: у њој се бори љубав са осветом, наклоност са мржњом, срећа са несрећом, истина са сумњом; Адријена се радије састанку са Морисом, она га прима, грли и љуби, ал она му — прилике су таке — и не верује, криви га, одриче се и заверава се, да ће га заборавити, но страст остаје и — доста је само да се Морис покаже и једну лепу реч рекне, па је све заборавила; у Адријени кипти, страсти превлађују ал и падају, у последњем чину долази још и умна малакеалост због отрова и на послетку умирање.

Тешка је та Адријена и опет са хвалом спомињем гђу Вујићку као Адријену. Од почетка до краја држала се она потпуно на висини венитине своје; од прве појаве у предеобљу француске комедије па до последњег даха свога уверавала нас је Адријена, Вујићка, да је проникла у дух глумице Адријене. Прелазе из једног душевног расположења у други јасно је показала; у декламацији пред војводкињом нешто ју глас издао, ал си опет са лица јој читате освету и презирање сасвим лепо; занос у последњој радњи пред Морисом испао је за руком врло чисто, само бисмо рекли, да се доста измучила, кад је онако мало брже смрт наступила. Приказом својим заслужила је гђа Вујићку признање, и опет — није те благодети на крају претставе видела ни осетила. Наша публика одаје признање више пута за поједине комичне сцене, шта више и за обичну декламацију, па и за какве год смешне изразе само, а скроз прошиљеној и венито изведененој игри скоро да се

менесту то спомињем!

Редитеља Мишонета представљајо је г. Лукић већ неколико пута, али никад није изашао пред нас с таком вољом као овога пута. Стари Мишоне је сасвим улога за г. Лукића. Заљубљени старкеља обожава на свој начин идеал свој, брани га, опомиње га на сваку ситницу, која би на штету могла бити и жртвује све за Адријену. Све је то г. Лукић изнео пред нас верно и природно,ничега није било усиленога и све му је лено доликовало; за руком му је особито пошла сцена у петом чину, а као редитељ, кад испраћа на крају друге радње незване госте, био је и сувише жесток те мало прешао у смешно.

Гђа Ружићка као војводкиња, г. Миљковић као Морис, г. Ружић као војвода Буљонски и г. Милојевић као Шоасељ потпуно су задовољили гледаоце.

Споменути морамо још, да су богате женске тоалете допричине много спољашњем ефиру драме Адријене Лекуврерове. — в —

(*Представа са спуштеним ценама.*) По одлуци управнога одбора „друштва за српско народно позориште“ давање се у недељу 22. новембра (4. дек.) о. г. недељна *представа са спуштеним ценама*, а приказивање се оригинална историјска драма: „*Стефан, последњи краљ босански*“ од Мите Поповића. Цене места имају ове: Седиште у кругу 80 новчи, седиште I. реда и на страни 60 н., седиште II. и III. реда 40 н., партер 30 н., галерија 20 н. — Осим тога решио је управни одбор, да се ове сезоне приреди и једна *представа за децу*, такођер са спуштеним ценом, о чему ћемо у своје доба опширније јавити.

ПОЗОРИШТЕ.

(*Две нове пољске позоришта.*) Познато је одавна да пољски народ живо ради на пољу уметности. Доказ су тој живој радиности два нова позоришта пољска, која ће се на скоро саградити, и то једно у Лавову а друго у Кракову. За прво је одређена свота од 600.000 фор., а за друго од 400.000 фор.

„*Шчастливец*.“ На петроградском руском глумишту појавио се ономадне нов позоришни комад песника Владимира Немировића-Данченка с насловом: „*Щастливец*“ („*Срећан човек*“). Прва су два чина управно изврсна, одобравању и повлађивању није било краја. Али је тај знак знатно охладио у задња два чина, у којима је песникова драматска снага клонула. С тога ће песник морати или поправити недостатке у трећем и четвртом чину, или ће драма као и многе друге отићи у заборав.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

9. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИПЛАТИ 7.

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 21. НОВЕМБРА 1887.

ЗАВАЂЕНА БРАЋА.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 4 ЧИНА, НАПИСАО ЕРКМАН И ШАТРИЈАН, ПРЕВЕО М. П. ШАПЧАНИН.

РЕДИТЕЉ: МИЉКОВИЋ.

ОСОБЕ:

Жан Ранџављев, богат економ	Миљковић.
Жак Ранџављев, богат дрвар	Лукић.
Лујза, кћи Жана Ранџаве	Л. Хаџићева.
Ђорђе Ранџављевић, син жаков	М. Димитријевић.
Флоранс, учитељ	Милојевић.
Лебло, надзорник шума	Васиљевић.
Лекар	Лазић.
Доминик, слуга код Жана	Кестерчанек.
Шумар	Врга.
Маријана, жена Флоранса учитеља	Ј. Добриновићка.
Жиљета, кћи Флорансова	М. Максимовићева.
Нанета, стара сељанка	З. Милојевићка.
Једна сељанка	С. Миљковићка.
Жистина, служавка Жана Ранџаве	* * *
Марија	Д. Николићева.

Збија се у селу Шому у Вогезима 1829.

У недељу 22. новембра са *слуштеним ценама*: „СТЕВАН ПОСЛЕДЊИ БОСАНСКИ КРАЉ“. Историјска трагедија у 5 чинова, написао Мита Поповић.
Редитељ: Миљковић.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 пре и од 3—5 сахата после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.

(B. dlt. jizet.)